

Sygnatura akt VI Ka 773/20

Warszawa, dnia 16 listopada 2021 r.

1

2WYROK

2.1 W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

3 Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VI Wydział Karny-Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Zawadka

protokolant: Adrianna Sadowska

4 przy udziale prokuratora Jerzego Kopcia

5 po rozpoznaniu dnia 16 listopada 2021 r. w Warszawie

6 sprawy S. J., córki I. i H., ur. (...) w W.

7 oskarżonej o przestępstwa z art. 286 § 1 kk

8 I. R., córki K. i A., ur. (...) w W.

9 oskarżonej o przestępstwo z art. 286 § 1 kk

10 na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

11 od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie

12 z dnia 4 czerwca 2020 r. sygn. akt VIII K 970/19

I. zmienia wyrok w zaskarżonej części w ten sposób, że na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeka obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego (...) S.A. wobec oskarżonej S. J. kwoty 5343,52 (pięć tysięcy trzysta czterdzieści trzy 52/100) złotych, a wobec oskarżonej I. R. kwoty 1637,72 (tysiąc sześćset trzydzieści siedem 72/100) złotych;

II. utrzymuje w mocy wyrok w pozostałej zaskarżonej części;

III. zwalnia oskarżone od ponoszenia kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym, przejmując wydatki na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Formularz UK 2	Sygnatura akt	VI Ka 773/20	
Załącznik dołącza się w każdym przypadku.	1		

Podać liczbę załączników:		
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		
0.11.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji		
Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 4 czerwca 2020r. sygn. akt VIII K 970/19		
0.11.2. Podmiot wnoszący apelację		
# oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego		
# oskarżyciel posiłkowy		
# oskarżyciel prywatny		
# obrońca		
# oskarżony albo skazany w sprawie o		

wydanie wyroku łącznego			
# inny			
0.11.3. Granice zaskarżenia			
0.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
0.11.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu		

	przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania	

	środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka				
#	art. 439 k.p.k.				
#	brak zarzutów				
0.11.4. Wnioski					
#	uchylenie	#	Zmiana		
2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy					
0.12.1. Ustalenie faktów					
0.12.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
1.		S. J.	Oskarżona jest osobą niekaraną;	Informacja z KRK	121
2.		I. R.	Oskarżona jest osobą niekaraną;	Informacja z KRK	122
3.		S. J. i I. R.	Aktualny stan zadłużenia	Pismo z (...) S.A.	99-100

			wynikający z poniesionych przez pokrzywdzonego strat wynosi :		
			5343,52 zł – S. J. ;		
			1637,72 zł - I. R.;		
0.12.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
0.12.2. Ocena dowodów					
0.12.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów					
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu			
1. i 2.	Informacje z KRK	dokumenty wystawione przez uprawniony podmiot, informacje aktualne, nie budzą wątpliwości co do wiarygodności;			

3.	Pismo z (...) S.A.	dokument wystawiony przez uprawniony podmiot, informacja aktualna, nie budzi wątpliwości co do wiarygodności;	
<p>0.12.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</p>			
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu	
<p>STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków</p>			
Lp.	Zarzut w apelacji prokuratora		

1.	Obrazę przepisów postępowania- art. 366 § 1 kpk oraz art. 387 § 2 zd 1 kpk w zw. z art. 2 § 1 pkt 3 kpk, mającą wpływ na treść wyroku, polegającą na zaniechaniu sprawdzenia istotnych okoliczności niezbędnych dla prawidłowego orzekania w postaci nieustalenia wysokości poniesionej przez pokrzywdzonego szkody, poprzez nieprzesłuchanie w charakterze świadka przedstawiciela (...) S.A. M. B. i niezwrócenie się do pokrzywdzonego o podanie wysokości poniesionej przez niego szkody, a następnie przedwczesne uwzględnienie wniosków oskarżonych wniesionych na podstawie art. 387 kpk , przez co nie zostały zrealizowane cele	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny	
----	--	--	--

	<p>przedmiotowego postępowania karnego w postaci uwzględnienia prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego;</p>		
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>			
<p>Zarzut jest zasadny, albowiem Sąd Rejonowy nie ustalił wysokości szkody poniesionej przez pokrzywdzonego (...) S.A. na skutek przestępnej działalności obu oskarżonych. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że nie orzeczono obowiązku naprawienia szkody z uwagi na niemożność wskazania przez przedstawiciela pokrzywdzonego ewentualnej kwoty szkody. Tym samym Sąd Rejonowy</p>			

przyznał, iż nie ustalił wysokości poniesionej szkody, ale jednocześnie w uzasadnieniu wyroku w części dotyczącej kary wymierzonej I. R. Sąd wziął pod uwagę „stosunkowo niewielką szkodę”.

Tymczasem szkoda nie mogła równać się kwocie zaciągniętych pożyczek, gdyż zostały one częściowo spłacone, co wynika z wyjaśnień oskarżonych i zeznań świadka M. B..

Rację ma skarżący, że zgodnie z treścią przepisu art. 387 § 2 zd 1 kpk Sąd może uwzględnić wniosek o wydanie wyroku skazującego, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w

całości, przy
czym na sądzie
spoczywa
obowiązek
wyjaśnienia
wszystkich
okoliczności
sprawy (art. 366
§ 1 kpk).
Stosownie zaś do
brzmienia art.
2 § 1 pkt
3 kpk przepisy
Kodeksu
postępowania
karnego mają
na celu takie
ukształtowanie
postępowania
karnego, aby
zostały
uwzględnione
prawnie
chronione
interesy
pokrzywdzonego.
Sąd Rejonowy
tym
wymaganiom
nie sprostął i
zaniechał
podjęcia
czynności
koniecznych do
ustalenia
wysokości
poniesionej
przez
pokrzywdzonego
szkody.
Skrócona
procedura
orzekania w
trybie art. 387
kpk nie może być
wykorzystywana
instrumentalnie
do szybkiego
zakończenia
sprawy.

Warunek „osiągnięcia celów postępowania” jasno wskazuje na to, że ustawodawca nie daje przyzwolenia na ignorowanie celów ogólnych, jakim postępowanie karne służy w ramach szeroko pojętego wymiaru sprawiedliwości i nie wyłącza jego funkcji kompensacyjnej. Naprawienie szkody wyrządzonej pokrzywdzonemu przestępstwem jest jednym z podstawowych zadań prawa karnego.

Nie ma jednak racji skarżący, iż w celu ustalenia wysokości szkody należało przesłuchać świadka M. B. - przedstawiciela (...) S.A., gdyż w świetle zeznań złożonych na etapie dochodzenia świadek ten nie posiadał informacji o sumie strat poniesionych przez (...) SA w

wyniku zawarcia umów opisanych w zarzutach i wprost wskazał, że w celu ustalenia konkretnej kwoty należy zwrócić się do działu prawnego (...) S.A. (k.90-93). Rację ma zatem prokurator wskazując na możliwość ustalenia wysokości szkody poprzez zwrócenie się na piśmie do (...) S.A. o wskazanie wysokości szkody poniesionej na skutek działań oskarżonych.

Na etapie postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy z urzędu uzupełnił postępowanie dowodowe i zwrócił się do (...) S.A. o nadesłanie powyższych informacji. Z pisma nadesłanego przez pokrzywdzonego wynika, że na dzień 26.01.2021r. łączne straty spółki wynikające z

działań S. J.
wyniosły
5.793,33 zł,
ale na poczet
tego zadłużenia
została
potrącona kwota
449,81 zł
należnego
wynagrodzenia,
dlatego
aktualnie do
zapłaty
pozostaje kwota
5343,51 zł.
Natomiast
łączne straty
spółki
wynikające z
działań I. R.
wyniosły 1992,
37 zł, ale
na poczet tego
zadłużenia
została
potrącona kwota
354,65 zł
należnego
wynagrodzenia,
dlatego do
zapłaty
pozostaje kwota
1637,72 zł
(k.99-100).

Uzupełnienie
materiału
dowodowego
pozwoliło na
niebudzące
wątpliwości
ustalenie
wysokości
szkody powstałej
w mieniu
pokrzywdzonego
na skutek
popelnionych
przez oskarżone
czynów. Zarzut

<p>prokuratora jest zasadny.</p>		
<p>Obrazę przepisów prawa materialnego - art. 46 § 2 kk poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie orzeczenia nawiązek na rzecz pokrzywdzonego, w przypadku nieorzeczenia na rzecz pokrzywdzonego obowiązku naprawienia szkody, w sytuacji wystąpienia znacznych trudności w ustaleniu wysokości poniesionej przez pokrzywdzonego szkody;</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	
<p>Zwiąże o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Zarzut jest niezasadny, albowiem z obrazą prawa materialnego będziemy mieć do czynienia w sytuacji</p>		

zastosowania
nieodpowiedniego
przepisu prawa
materialnego,
niezastosowania
przepisu o
charakterze
obligatoryjnym
lub błędnej
wykładni
przepisu prawa
materialnego. O
obrazie prawa
materialnego
można mówić
jedynie
wówczas, gdy
uchybiecie
polega na
niezastosowaniu
się przez sąd do
normy
bezwzględnie
obowiązującej, a
więc jakiegoś
nakazu albo
zakazu. W
sytuacji
natomiast, gdy
ustawodawca
stworzył sądowi
jedynie
możliwość
zastosowania
określonego
przepisu, o
obrazie prawa
materialnego
mowy być nie
może. W
konsekwencji,
nie można
twierdzić, że
doszło do
naruszenia art.
46 § 2 k.k., skoro
w treści tego
przepisu nie jest
zawarta norma
o charakterze

bezwzględny i z tego względu niezastosowanie przez sąd nawiązki nie może być kwestionowane poprzez zarzut obrazy prawa materialnego tj. art. 46 § 2 k.k. Przepis ten nie ma charakteru normy stanowczej, bo nie zobowiązuje sądu do określonego zachowania, a pozostawia swobodę orzekania co do nawiązki w przypadku kiedy orzeczenie obowiązku naprawienia szkody jest znacznie utrudnione.

W niniejszej sprawie pokrzywdzony (...) S.A. ani Prokurator w toku rozpoznania sprawy przed Sądem I instancji nie złożyli wniosku o nałożenie na oskarżone obowiązku naprawienia szkody w trybie art. 46 § 1 k.k. , dlatego Sąd nie był zobowiązany

do nałożenia takiego obowiązku. Przypomnieć należy, że przepis ten uprawnia sąd do zasądzenia odszkodowania także z urzędu, w razie skazania za każde przestępstwo, którego skutkiem była szkoda. Brak jednak złożenia wniosku o odszkodowanie przez pokrzywdzonego lub prokuratora nie obligowało, a jedynie uprawniało Sąd do nałożenia takiego obowiązku. Tym bardziej Sąd Rejonowy nie był zobowiązany do orzeczenia nawiązki w trybie art. 46 § 2 k.k., która zawsze ma charakter fakultatywny.

Na mocy art. 49a k.p.k. pokrzywdzony a także prokurator może do zamknięcia przewodu sądowego na rozprawie głównej złożyć wniosek, o

którym mowa w art. 46 § 1 k.k. W realiach sprawy niniejszej ani pokrzywdzony ani prokurator nie złożyli wniosku o naprawienie pokrzywdzonemu szkody.

Kwestia orzeczenia nawiązki na podstawie art. 46 § 2 k.k. zamiast obowiązku z art. 46 § 1 k.k. należy do wyłącznej kompetencji sądu, jeżeli orzeczenie obowiązku naprawienia szkody jest znacznie utrudnione.

Zatem pokrzywdzony, a także prokurator nie są wprost uprawnieni do wystąpienia o orzeczenie nawiązki. Wobec subsydiarnego w stosunku do żądań z art. 46 § 1 k.k. charakteru nawiązki określonej w art. 46 § 2 k.k., jej orzeczenie jest możliwe także tylko w przypadku złożenia stosownego

<p>wniosku, o którym mowa w art. 49a k.p.k. w przewidzianym tam terminie.</p> <p>Z powyższych względów zarzut obrazy prawa materialnego jest niezasadny.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>O zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec S. J. oraz I. R. obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego (...) S.A., a w przypadku wystąpienia znacznych trudności w ustaleniu wysokości poniesionej szkody- orzeczenie wobec oskarżonych nawiązek na rzecz pokrzywdzonego;</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		

Wniosek prokuratora zasługuje na uwzględnienie. Przepis art. 46 § 1 k.k. uprawnia sąd do zasądzenia odszkodowania lub zadośćuczynienia także z urzędu, w razie skazania za każde przestępstwo, którego skutkiem była szkoda lub krzywda. Zarówno obowiązek naprawienia szkody jak i nawiązka, która przybiera tu postać pewnej formy odszkodowania, służą kompensacji szkód i krzywd, które mają swe źródło w popełnionym przestępstwie. Wprawdzie pokrzywdzony (...) S.A. nie złożył w toku rozpoznania sprawy wniosku o odszkodowanie. Tym niemniej zastosowanie przepisu art. 46 § 1 k.k. ma na celu zapewnienie

pokrzywdzonemu
większej
ochrony w
procesie
karnym, w
szczególności
wydania takiego
orzeczenia o
obowiązku
naprawienia
szkody, aby
nie musiał on
wytaczać
odrębnego
powództwa
cywilnego. Rację
ma zatem
prokurator, iż
materialna
odpowiedzialność
oskarżonych za
wyrządzoną
szkodę nie
powinna doznać
ograniczenia.
Możliwość
orzeczenia
środka
kompensacyjnego
w postaci
obowiązku
naprawienia
szkody ma
ułatwić
pokrzywdzonemu
kompensatę
uszczerbku
doznanego w
wyniku
przestępstwa.

**OKOLICZNOŚCI
PODLEGAJĄCE
UWZGLĘDNIENIU
Z URZĘDU**

1.

Zwięzłe o powodach uwzględnienia okoliczności		
5. ZSTRZYGNIECIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO		
0.15.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji		
0.11.	Przedmiot utrzymania w mocy	
Zwięzłe o powodach utrzymania w mocy		
0.15.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji		
0.0.11.	Przedmiot i zakres zmiany	
zmienia wyrok w zaskarżonej części w ten sposób, że na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeka obowiązek naprawienia		

<p>szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego (...) S.A. wobec oskarżonej S. J. kwoty 5343,52 (pięć tysięcy trzysta czterdzieści trzy 52/100) złotych, a wobec oskarżonej I. R. kwoty 1637,72 (tysiąc sześćset trzydzieści siedem 72/100) złotych;</p>	
<p>Zwiężle o powodach zmiany</p>	
<p>Zmiana wyroku w zaskarżonej części wynika z zasadności zarzutu z pkt 1 apelacji prokuratora. Natomiast wysokość obowiązku naprawienia szkody wynika z poczynionych przez Sąd Odwoławczy ustaleń w zakresie rozmiaru wyrządzonej przez oskarżone szkody w oparciu o pismo pokrzywdzonego (...) S.A. (k.99-100).</p>	

0.15.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji			
0.15.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia			
1.1.		# art. 439 k.p.k.	
Zwięzłe o powodach uchylenia			
2.1.		# art. 437 § 2 k.p.k.	
Zwięzłe o powodach uchylenia			
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.	
Zwięzłe o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia			
4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.	

Zwięźle o powodach uchylecia		
0.15.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
0.15.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
III.	Na mocy art. 624 § 1 kpk -brak stałych dochodów przemawia za zwolnieniem oskarżonych od kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym.	
7. PODPIS		

sędzia Anna Zawadka	
---------------------	--

0.11.3. Granice zaskarżenia		
Kolejny numer załącznika	1	
Podmiot wnoszący apelację	Prokurator	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Kara orzeczona w wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi Północ w Warszawie z dnia 4 czerwca 2020r. sygn. akt VIII K 970/19	
0.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy
#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
0.11.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa	

	materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
0.11.4. Wnioski		
#	Uchylenie	# Zmiana